పెద్దకథ:

డాక్టర్ మేరి

రచన: గందం యాజ్ఞవల్క్యశర్మ

జరిగిన కథ

[మురారి మన్యప్రాంతానికి బదిలీఅయి జబ్బుపడి మిషన్ ఆస్పత్రిలో చేరుతాడు— అక్కడ డాక్టర్ మేరీ విచిత్ర మనస్తత్వం అతనిలో ఆమె గురించి ఆలోచనలను రేకెత్తింప జేస్తుంది.]

అంతా నిశ్శబ్దంగా వుంది.

డా. మేరి అంతటివ్యక్తి, నాముందలా కన్నీరు గార్చటం చూచిన నేను, భగవంతుడు మానవుల నందరిని సమానంగా పుట్టించి, సుఖ దుఃఖాల పట్ల వారిని సమంగా వుంచాడు అనిపించింది. ఈ వేషభాషలు, అధికార ఆడంబరాలు, అన్ని సాంఘికమైనవే.

'అవును. డాక్టర్, మానవుడిమేధకు మిగిలి పోతున్నది చాలవుంది. మనకిక శరణ్యం ఆధ్యాత్మికత మతం... ఇవే—' అన్నాను.

మేరి కొరడాతో చరిచినట్లు ఉలిక్కి పడింది ఆమెలో ఏదో ఉద్వేగం పెల్లుబి కింది. ఆ సజలనయనాలలో ఎర్రటి జీర కన్పించింది.

'కాదు మురారీ, వైద్యశాస్త్రంలో యింకా తెలియనిది వుంటే, ఈ వేదాంతంలో మోసం వుంది. మతం పేరిట మానవుల కారుణ్యాన్ని హింస చేస్తున్నారు—' అంది ఆవేశంగా.

ఆమెతో వాదించగల శక్తి నాకు లేదు. సముద్ర తరంగాలు వచ్చి మొహంపై చిమ్మి పోతోంటే ఉక్కిరి బిక్కిరి అయినట్లు వుంది నా స్థితి, మేరితో మాట్లాడుతుంటే.

కానీ ఆమెను గురించి ఆలోచిద్దా మనిపించింది. 'చూడండి.. డాక్టర్, ప్రతిదానిని కాదని మనం చేయగల్గింది ఏమీ లేదు కొన్ని సత్యాలుంటాయి; వాటిని, మనం రాగద్వేషాలకు అతీతంగావుంచి ఆలోచించి ఒప్పుకో వాలి. పరిస్థితులతో రాజీపడి జీవించటం ఒక విధానం. ఇదే వేదాంతం కావచ్చు. సంస్కారం కావచ్చు. ఏదైనా శుష్కమైన ఈ జీవితంలో మనం సాధించాల్సిన వాటికై చిత్తశుద్ధితో ప్రయత్నం జరిపితే జన్మకు ధన్యత. ఈ లోకరీతి, దివారాత్రాలు ఇలా ఎందుకు సాగిపోతూంది అంటారు. ఈ గడ్డి ఎందుకు మొలుస్తోంది. ఆ తల్లికాకి తన సంతానానికి ఎందుకు ఆహారం సంపాదించి పెడుతోంది. ఈ లత ఎందుకు తమ సౌందర్యా నంతా పుష్పాలలో పొదవి మన కర్పిస్తున్నాయి మానవుని మనుగడకు ప్రకృతి ఎందుకు తన కరుణా హృదయాన్ని పక్కగా పరుస్తోంది...? ఇదంతా సేవాపరాయణత ... ఈ మహత్త్వ

నా అర్థంలేని ఉపన్యాసాన్ని మేరి ఆపింది. 'మురారీ, ఒక దీనగాథను విని, తీర్పు చెప్ప గలవా..' అంది

ఆగిపోయాను.

♦ ♦ ♦

30 సంవత్సరాల క్రితం, పతితలను తన బాహువులలో పొదవి పట్టుకొని ఆదరించగల మిషన్ హాస్పిటల్లో, కులం, మతం తెలియని ఒక యువతి గర్భాన జనించింది మేరి. ఆ పసికందును వదలివేసి ఆ తల్లి మూడవనాటి నిశిరాత్రి భీరువై పారిపోయింది. ఆ పసికందును హాస్పిటలు నర్సింగు సూపరిండెంటు సిస్టర్ విజయాకర్ పెంచటానికి తీసికొంది, ఆనాటి నుండి ఆ పసికందే 'మేరి' అయింది.

ప్రొఫెసర్ కరుణాకర్, విజయాకర్ సోదరుడు; యూనివర్సిటీలో చరిత్రాచార్యుడు. విదేశాలకువెళ్లి పరిశోధనలు చేసివచ్చాడు. అద్వితీయ ప్రతిభతో సాగిపోయిం దాయన జీవితం; కాని, అమెరికాలో పెళ్ళాడిన ఆయన భార్య 'రేచల్' భారతావని నచ్చక తిరిగి వెళ్ళిపోయింది, వివాహం రద్దుచేసికొని తన దేశానికి. కరుణాకర్ జీవితం చిత్రమయింది జీవితమంతా నిరుత్సాహంగా ధ్వనించింది సిస్టర్ విజయాకర్, తన సోదరుని దగ్గరే వుండి అతని చిత్తశాంతిని కూర్చుతోంది.

ఆ స్థితిలో 'మేరి' ఆయింట చేరింది. ఆ పసిపాప కళ్ళలోని కాంతి, కరుణాకర్‌లో జీవించాలనే కోరికను రేపింది. ఆమె సహాయంతో ఆయన సర్వస్వాన్ని మరచిపోగల్గాడు." ఆ నాటినుండి 'మేరి'కి తండ్రి కరుణాకరే.

ఇదంతా మేరి బాల్యం మేరికి ఊహ తెలిసేపాటికి, విజయాకర్ కన్నుమూసింది. ఇక మేరికి సర్వస్వం ప్రొఫెసర్ కరుణాకరే అయ్యారు. ఆమె జీవికకు చుక్కానిలా వుండి పైకి తీసికొనివచ్చాడు,

మేరి విశాఖలో మెడిసిన్ చదివింది. అక్కడే హిస్టరీ ఆనర్సు విద్యార్థి 'శివశర్మ' పరిచయమయ్యాడు. శివశర్మ, కరుణాకరుకు చాల అభిమానమైన విద్యార్థి. అతనిలోని మగతనం, మేధ, సరళ స్వభావం, మేరిని ఆకర్షించాయి. వా రిద్దరు ఎంతో స్నేహంగా మసలేవారు

శివశర్మలోని జ్ఞాన మరీచికలను చూచి, మేరి విస్తుపోయేది. ఇద్దరూ పై చదువులకోసం, అమెరికా వెళ్ళారు. అక్కడ శివశర్మ చరిత్ర మానివేసి, ఫిలాసఫీ చదవటం ప్రారంభించాడు. మేరి మెడిసిన్‌లో సర్జరీలో గిన్నెప్పి చేసింది.

ఆ దూరదేశంలో వారి స్నేహాలత దినదిన ప్రవర్ధమానమై పెనవేసికొంది. మేరి హృదయమంతా శివశర్మ మిగిలిపోయాడు.

♦ ♦ ♦

'మురారీ! ఏమనిచెప్పను నాకు సర్వస్వమూ అయి, ఈ విశాల ప్రపంచాన్ని నేను కనులు తెరచి చూడటానికి ఆధారభూతుడైన కరుణాకరం బాబాయి హఠాత్తుగా మరణించాడని వచ్చిన తంతివార్త చూచుకొని నిశ్చేష్టితనై పోయాను. 'శివం' నా ప్రక్కన లేకుంటే ఏమైపోయేదానినో ఎంతో వేదాంతాన్ని నూరి

పోస్తు అహర్నిశలూ, నా చెంతనుండి సన్నోక వ్యక్తిని చేసాడు. కళ్ళలో బాబాయి కన్పించినట్లు వుండేది. ఆయన జీవించి వున్నట్లే వుండేది. మరుక్షణం ఈ హృదయం కోసికోసిపోయేది.

'మేరీ, ఏది శాశ్వతం-?' అని నన్ను మర పించేవాడు శివం. 'శివం' బలవంతంమీదనే రిసెర్చి పూర్తిచేయగల్గాను. తిరిగి స్వదేశానికి వెళ్ళిపోదాం రమ్మన్నాను. శివం తానేదో చదివి శోధించాలి, రానన్నాడు.

ఈ దేశానికి తిరిగి రానున్న నాటి రాత్రి, నా హృదయాన్ని విప్పి 'శివం' ముందుంచి నన్ను తన దానినిగా స్వీకరించమన్నాను.

శివం నా ఆశాసౌధాలను అంతగా కూల్చి వేస్తాడని నేనేనాడూ ఊహించలేకపోయాను. చిన్నగా నవ్వి 'మేరి నీది, నాది అనే దానిని ఎందుకు సృష్టించుకొంటావు అంతా అశాశ్వతం-' అన్నాడు.

నా కన్నీటిని పణంగాపెట్టి వేడుకొన్నాను. లాభం లేకపోయింది. నన్ను విమానం ఎక్కించి, అతనక్కడ మిగిలిపోయాడు. స్వదేశం తిరిగివచ్చిన నాకు సర్వం నిరుత్సాహంగా కన్పించింది. మిషన్ హాస్పిటల్లో డాక్టరువృత్తి ప్రారంభించాను. నా మనస్సంతా 'శివం' వైపే పరిభ్రమించసాగింది. సర్వకాల సర్వావస్థలయందు, 'శివం' నా మనోవీధిలో ప్రత్యక్షమయ్యేవాడు.

రెండు సంవత్సరాల తదనంతరం, 'శివం' తిరిగి వచ్చారని తెలిసి, చూడటానికి వెళ్ళాను. ఆనాటి సాయంత్రం సాయం సంధ్యలో వారి మేడ పైభాగంలో కూర్చొని ఏవేవో ఊసుపోక కబుర్లు చెప్పుకొన్నాం.

'ఎలావుంది జీవితం-' అని ప్రశ్నించాడు శివం. 'నీదానినికాని లోటు కన్పిస్తోంది-' అని మరో మూరు నాలో కూలిపోలేక మిగిలిపోయిన ఆశాసౌధాన్ని శివం ముందుంచాను.

ఆ జారిపోతున్న వెలుగు రేఖలకు క్రిమ్ముకొంటున్న చీకటికి మధ్య నిలువబడి శివం కనులు నాకేసి చూచాయి.

'మేరి, నా శోధన పూర్తికాలేదు. జీవిత ఆద్యంతాలను గురించి ఆలోచిస్తున్నాను. బహుశా ఈ జీవితకాలం చాలకపోవచ్చు-' అన్నాడు.

నిరాశను ధ్వనిస్తూ కన్నీరు జారిపోయింది నానుండి. నేనేంచేయను- నా హృదయాన్ని నివేదించాను తిరస్కరింపబడింది.

ఆ మరునాడు, 'శివం' నాన్నగారిని, 'గంగాధర' శాస్త్రిగారిని కలుసుకున్నాను. తన ఏకైకపుత్రుడిలా వేదాంతిగా మారిపోవటానికి ఆయన ఎంతో చింతించారు. అతనినో ఇంటివాణ్ణి జేయాలనే ఆతృత కనపరచారు. నాలో ఆశ తలెత్తింది. నా అభీష్టాన్ని చెప్పాను. ఆయన మౌనాన్ని వహించారు. నా పుట్టుపూర్వోత్తరాలను గురించి ప్రశ్నించి చెప్పకనే చెప్పారు తన అభిప్రాయాన్ని.

తిరిగి వచ్చివేశాను.

ఆ తరువాత నా కర్థమయింది. శివంలో నిర్లిప్త; మతం పేరిట వారిలో పెంపొందిన జ్ఞానాలవ దుర్విదగ్ధత. నిద్రిస్తూ, భుజిస్తూ, జీవిస్తూ ఈ సర్వస్వం అశాశ్వతం అనే పేరిట ఆయన చేస్తున్న మిథ్యావాదం పట్ల అసహ్యం వేసింది.

శివం సర్వక్షేత్రాలు తిరిగాడట. సన్యాసి అయ్యాడట. మళ్ళీ ఆ సన్యాసాన్ని త్యజించి తల్లి పోయిననాడు అంత్యక్రియలు జరిపాడట. శివం వ్రాసిన వేదాంత వ్యాసాలను చదివాను. ఒకటి రెండు సార్లు ఉపన్యాసాలు విన్నాను. తా నాచరించలేని సర్వమత సామరస్యాన్ని గురించి మాట్లాడారాయన. ఏమిటో...

'మురారీ! ఈ వైద్యశాస్త్రం వీగో చెప్పవలసి వుందన్నావు. అందుకు చెపుతున్నాను. ఈ శాస్త్రం ఈ పీడిత మానవకోటిని రక్షిస్తోంది. కాని ఈ వేదాంతం మానవుడిలో జీవితేచ్ఛను చంపుతోంది.

◆ ◆ ◆

డా. మేరి లేచి వెళ్ళిపోయింది. ఒక మహా విషాదవాహిని ఒడ్డునొరసి పారినట్లు ఆమె కన్నీటిని చూచాను. మొదటిసారిగా నేను చూచిన 'మేరి'కి ఈమెకు ఎంత భేదం; మేరిలో స్త్రీని చూడగల్గాను. ఓడిపోయిన స్త్రీత్వం, మనశ్శాంతికోసం, జారిపోయిన, ఏదో అమూల్య వస్తువుకోసం తహతహలాడుతున్న ఆ హృదయ విభ్రాంతి కన్పట్టింది.

శివశర్మ నా కనులముందు నిలచారు. ఏమీ అర్థంకాలేదు. ఏమిటో విభిన్న దృక్పథాలతో సాగిపోతూన్న జీవితాలు. మేరిపట్ల సానుభూతి నాలో పెంగిపోయింది కాని, నేను చేయగల్గింది ఏముంది ఆ లత లలా వాడిపోవలసిందే మానవులకు ఎన్ని సమస్యలు ఎంతటి వ్యథ.

ప్రొద్దున్నే కాఫీ త్రాగేపాటికి, నా అనారోగ్య వార్త తెలిపిన జాబు చూచుకొని, మనస్సునే వేగంగాచేసికొని, నాన్న వచ్చారు. వస్తూనే చిక్కిపోయిన నన్ను చూచి, కంట తడిపెట్టారు.

'నాయినా! ఈ కానిదేశంలో ఎంత కష్టపడ్డావురా' అన్నారు. ఆ పితృహృదయమంత. నాన్న ఏవేవో అడిగారు. పిల్లలు ఎంత బెంగపెట్టుకొందీ చెప్పారు. చివరికి ఈ ప్రాంతంనుండి బదిలీకి ప్రయత్నం చేసారట. కొద్దిరోజులలో ఆర్డర్లు వస్తాయట, ఈ లోగా సెలవుపెట్టి ఇంటికి వెళదామని దేల్చారు.

అక్కడినుండి ఇంటికి వెళ్ళటం అంటే ఏదో అనిపించింది. నాన్న నేనూ మాట్లాడుతూ వుండగా, డా. మేరి వచ్చారు. నాన్నను పరిచయం చేసాను.

'నమస్కారం' అంది.

నాన్న ఆమెకు కృతజ్ఞత చెప్పారు.

'నేను చేసింది ఏముంది' అంది.

మేరి వెళ్ళాక 'చిన్నపిల్ల అయినా ఎంతో బుద్ధిమంతురాలు' అన్నారు నాన్న.

ఓ గంట గడిచాక దూరపు బంధువులు ఎవ్వరో వున్నారు చూచి వస్తానని వెళ్ళారు ఊరిలోకి.

ఫ్లోరెన్సును సీతారామయ్యను ఎలావుందీ అడిగాను.

'నయమే, చూడాలనుకొంటే చూచిరండి' అంది.

వెళ్ళాను. క్షణకాలం స్తబ్ధత, చెందాను సీతారామయ్యను చూస్తూనే. నుడికాలు మోకాటివరకు తీసివేసారు. నన్ను చూస్తూనే కన్నీళ్లు పెట్టుకొన్నాడు కాలు పోయినందుకు కాదు,

—బాబూ, తెలిసీ, తెలియక డాక్టరమ్మగారిని ఎన్ని మాటలన్నాను ఆమే లేకుంటే నే నేమయ్యేవాణ్ణో అన్నాడు. సీతారామయ్యలో చాల మార్పు కన్పించింది. డా. మేరిట్ల ఎంతో గౌరవం పెరిగింది

'మనలాంటి వారికోసం తన బతుకంతా ధారపోస్తోవుంది' అన్నాడు.

మేరి వచ్చింది సీతారామయ్య కాలి కట్టు చూచి, తృప్తిగా నిట్టూర్చి, నాకేసి తిరిగి 'స్నేహితుణ్ణి చూడటానికి వచ్చారా' అంది.

మేరి, నేను క్రిందికిదిగి, వార్డుకేసి వచ్చాం. వచ్చేపాటికి, గదిలో నాన్న, మరోవ్యక్తి కూర్చొని వున్నారు.

'వీడే మా అబ్బాయి' అన్నారు నన్ను చూపి మేరి వాకిటిముందే నిలచిపోయింది. ఆయన గంగాధరశాస్త్రిగారట. అంటే 'శివశర్మ' తండ్రి.

గుభుక్కున ఒక్క ఆలోచనారేఖ పొడచూపింది. మేరి ఈ హాస్పిటల్లో ఎందుకు పనిచేస్తోందో—? ఆశ ఎంత బలీయమయిందో.'

నేనుతిరిగి వెళుతోన్న మేరిని, బయటకు వెళ్ళి పిలిచాను. 'క్షమించు మురారి, ఈ మతధర్మకర్త సమక్షంలో నేను నిలవలేను' అంది.

చాలసేపటివరకు ఏవేవో మాట్లాడుతూ గడిపివేసాం. భోజనానికి వాళ్ళింటికి రమ్మన్నారు గంగాధరశాస్త్రిగారు. రాత్రికి వస్తానని చెప్పాను నాన్న, ఆయన వెళ్ళిపోయారు, సాయంత్రం నన్ను తప్పక రమ్మని చెప్పి.

సాయంత్రం గంగాధరశాస్త్రిగారింటికి, వెళ్లాలని నే నిర్ణయించుకోవటంలో పరమార్థం— 'మేరి' ఆ లతలా వాడిపోవటం సహించవలసిన విషయం కాదనిపించింది. నిరాశా నిస్పృహలతో, రాలిపోతున్న ఆ కాంతి పుంజాన్ని చూస్తూ ఉపేక్షించటం ధర్మం కాదనిపించింది. ఏమైనాసరే, 'శివశర్మ'ను కలుసుకొని మేరి హృదయవిదారక స్థితిని చెప్పి ఫలితం కోసం ఎదురుచూడాలనిపించింది. మేరిపట్ల మానవకలనీయమైన బాధ్యతను స్వీకరించాను.

ఆ పగలల్లా మేరిని కలుసుకోవాలని ప్రయత్నించాను నీలుకాకపోయింది. సాయంత్రం నేను బయలుదేరి వెళుతూండగా కన్పించింది.

గంగాధర శాస్త్రిగారింటికి వెళుతున్నానని చెప్పాను. తన కారు తీసికొని వెళ్ళమని డ్రైవరును పిలచింది.

గంగాధర శాస్త్రిగారింటిలో, నా కళ్ళన్నీ ఆ శ్రీమంతుల భోగభాగ్యాలకు దర్పణమైన వస్తు వాహనాలమీదకన్నా 'శివశర్మ' కోసం వెతికాయి. భోజనాల దగ్గరకూడ 'శివశర్మ' కన్పించలేదు. రాత్రి 9 గంటలకు నాన్న, గంగాధరశాస్త్రిగారు వరండా ప్రక్కగదిలో కూర్చొని పిచ్చాపాటి మాట్లాడుకొంటుండగా నౌకరును పిలచి, 'శివశర్మను' గురించి అడిగాను. మేడ పైభాగంలో గదిలో వుంటారని చెప్పాడు.

పైకి వెళ్లాను. నే నెవ్వరో తెలియని ఆ వ్యక్తిదగ్గరకు, ఆహ్వానం లేకుండానే, నాగరక ప్రవర్తనకు భిన్నంగా వెళుతున్నట్లు అనిపించింది.

నన్ను చూస్తూనే 'రండి' అన్నారు శివశర్మ తెల్లని దేహచ్ఛాయ, చక్కని నవ్వుమొహం, లోతైన కనులు, ఉట్టిపడుతున్న ప్రశాంతత నే నూహించినట్లే కన్పించారు.

◆ ◆ ◆

శివశర్మ గదినుండి రెండు గంటల తరువాత తిరిగి రాగల్గాను. మునసబుగా వెళ్ళి ముద్దాయిగా తిరిగి వచ్చినట్లు అయింది నా పని. ఆ మహామేరువు ముందు అల్పమానవుణ్ణి అయ్యాను. ఆ విజ్ఞానఘనిముందు, ఆ జ్ఞాన ధురీణుని ముందు రేణువు నయ్యాను.

అరమూసిన కనులతో, అరముగ్గిన జీవితానుభవసారాన్ని నా ముందుంచాడు. ఈ జీవిత పువలను, ఆద్యంతాలను, సృష్టిలోని వెలుగు చీకట్లును, సుఖ దుఃఖాలను, సంకల్ప వికల్పాలను, చరిత్ర దర్పణమైన ఈ జన్మానుభూతిని, సమీక్షించి సింహావలోకనం చేస్తారు. విజ్ఞాన సర్వస్వమైన శివశర్మ ముందు అప్రతిభుడనై, నే నక్కడకు వెళ్ళిన కారణాన్నే విస్మరించి కూర్చొనిపోయాను.

"చూడండి, మురారీ ... చివరికి మిగిలే దేముంది అన్నీ కాలిపోయి, రాలిపోయేవే. సర్వమూ అశాశ్వతమూ, శూన్యమే. వియోగ భరమైన స్మృతులు; కన్నీటిధారలు. చరిత్ర గర్భంలో కలసిపోయే వ్యధాభరితగాధలు. అంతే బ్రతుకు పెనగులాటలో క్షతగాత్రమైన మందభాగ్యుల దుఃఖగీతికలు, దీనారావాలు... ఇవన్నీ వేటిఫలితం ..? మనం అశాశ్వతమైన వాటిమీద పెంపొందించుకొంటున్న రాగ ద్వేషాల ఫలితం అందుకే ఈ లిప్త పరిమాణ జీవితంలో, ఈ పీడిత మానవకోటికి సేవచేసి జీవితాన్ని పునీతం చేసికోవటం ధన్యతేమో అనిపిస్తుంది" అన్నారాయన.

శివశర్మను అక్కడ ఆపి .ఉపక్రమించాను, 'నన్ను మేరి పంపలేదు నేనే వచ్చాను. మీరన్నట్లు జీవిత సర్వస్వాన్ని పీడిత మానవకోటి సేవకై వినియోగిస్తున్న మేరిపట్ల మీకు సానుభూతి ఎందుకు నశించింది. ఆమెను నిరాకరించి, ఆమెలో జీవితాశను ఎందుకు నశింప చేస్తున్నారు' అని ప్రశ్నించాను.

శివశర్మ ఈ ప్రశ్నతో చలిస్తారని ఎదురు చూచాను. ఆయన ఇదేదో నానుండి ఎదురు చూసిన ప్రశ్నలా నాకేసిచూచి

"—మేరి! అవును, యోగ్యురాలు; ఆ జీవిత విధానం గొప్పది. జీవన్మరణ వేదిక పొంత ఆమె మానవకోటికి సేవచేస్తోంది" అన్నారాయన.

అందులో నా ప్రశ్నకు సమాధానం లేదు. 'ఆమెకు మీరేం చెపుతారూ...'. అన్నాను.

ఏముంది చెప్పటానికి నిష్కామమైన తన పవిత్ర సేవావృత్తినుండి, ఏనాడూ పారిపోవద్దని చెప్పండి.

శివశర్మ నా కందకుండ మాట్లాడుతున్నట్లు అనిపించింది.

'మీరు ఏమైనా మాట్లాడండి. మతం పేరిట మేరీపట్ల మీరు కఠినంగా ప్రవర్తించారు-' అన్నాను.

శివశర్మ మౌనం వహించినట్లు నాకేసి తలెత్తిచూచి మతం మానవుడిచేత 'సేవ'

చేయిస్తుంది. ఏ మతానికైనా అంతిమలక్ష్య మిదే అదే మతం. మానవులమధ్య గిరులు, గీచేది మతంకాదు- అన్నారాయన.

'అయితే మీరు మేరికి అన్యాయంచేసారు'

మూసారి శివశర్మ నాకేసి చూచారు. ఆయన కనుల చెమ్మ కన్పించింది. విచలితుణ్ణి అయ్యాను. చాలసేపటివరకు అలా మౌనంగా వుండిపోయారు.

'మురారీ! ఎందుకీ అశాశ్వత బంధాలను సృష్టించుకొని బాధపడటం మమత దుఃఖ హేతువు. మేరీలాంటి సేవాపరాయణిని, ఇలాంటి అశాశ్వతమైన బంధాలలో బంధించటం న్యాయంకాదు.

శివశర్మ గదినుండి తిరిగి వచ్చాక నాన్న వాళ్ళతోనైనా మాట్లాడకుండ హాస్పిటలుకు కారులో వెళ్ళిపోయాను. రాత్రి 11 గంట లయింది. హాస్పిటలు ఆవరణలో వున్న మేరి బంగళాకు వెళ్లాను. లోపల తన గదిలో గోడకు తగిలించివున్న శివశర్మ ఫొటోకేసి చూస్తూ తదేకంగా చూస్తోన్న మేరి కన్పించింది.

ఆ ప్రేమమయ జీవిలో ఎంతటి వేదనా ప్రశాంతత అలముకొని వుందో.

శివశర్మను కలిసికొన్నట్లు చెప్పి, అక్కడ దంతా చెప్పాను.

'డాక్టర్, వేదాంతాన్ని నమ్మి మానసిక మైన శాంతిని ఈ ప్రజాకోటికి అందజేస్తూ ఆయన, వైద్యశాస్త్రాన్ని అభ్యసించి. అహో రాత్రాలు శ్రమించి, మీరు మానవసేవకు జీవితాలను అంకితం చేసారు. ఈ జీవితా లంతే' అన్నాను.

రెండు కన్నీటిబొట్లు రాల్చింది.

నా వార్డుకు తిరిగి వచ్చివేశాను. గదిలో లైటు ఆర్పివేసేసి వుంది. లైటు వేసాను. పక్క అంతా చెదిరి వుంది సిస్టర్ ఫ్లారెన్సు వచ్చినట్లు లేదు.

ఓ గంట అలా నిద్రించానేమో ... వార్డు బాయ్ నిద్రలేపి ఫోను వచ్చింది అని చెప్పాడు. ఆఫీసుగది దగ్గరకు వెళ్లాను, గంగాధరశాస్త్రిగా రింటినుండి నాన్న మాట్లాడారు తెల్లవారుజామున మంచిదట ప్రయాణానికి సిద్ధంగా వుండమన్నారు. గంగాధరశాస్త్రిగారి కారులో పదిమైళ్ళలో వున్న రైలుస్టేషన్‌కు ప్రయాణంట.

ఏమిటో వెళ్ళిపోదా మనిపించింది.

ఫోను పెట్టేసి వెనక్కి తిరిగాను. నర్సు లంతా, ఐసొలేషన్ వార్డుకేసి కంగారుగా వెళుతున్నారు.

వాకబు చేసాను. సిస్టర్ ఫ్లారెన్సు మరణించిందట.

ఆ వార్త వింటూనే అవాఙ్మయ మయ్యాను. కాలం క్షణకాలం ఘనీభవించి నట్లు అనిపించింది. ఎంతటి అస్థిరమైనదీ జీవితం...? మృత్యువు తనహస్తాన్ని ఎంత అకస్మాత్తుగా చాచిందో;

అరగంట క్రితం ఫ్లారెన్సు కనులు తిరిగి పడిపోయిందట డ్యూటి రూములో; అంతే డా. మేరి, చేసిన ప్రయత్నాలన్నీ తుత్తుని యలుగా విఫలమవగా, ఆమె కన్ను మూసింది.

తెల్లని గుడ్డక్రింద ఎంతో ప్రశాంతంగా కన్పించింది ఫ్లారెన్సు మోము. ఏనాడో అమ్మ గతించిననాటి సంఘటన క్షణకాలం నా కనులముందు నిలచింది. హృదయమంతా కెలికినట్లు అయింది.

ఏమిటీ జీవితాలు...!

డా. మేరి గదిలోకి వెళ్లాను. అచేతనంగా, రేగిపోయిన ముంగురులతో, ఆరిపోయిన కన్నీటి చారలతో శూన్యంలోకి చూస్తూ కన్పించింది.

'ఏమిటిది' అని ప్రశ్నించాను.

విధి నిర్ణయం మురారీ! 'శివం' చెప్పింది నిజం: మిగిలేదేదీ లేదు. అంతా రాలిపోయేది కాలిపోయేదే వెళ్ళిపోతున్నాను. ఈ పరి సరాలకు దూరంగా, పారిపోతాను మనశ్శాం తిని వెతుక్కొంటూ-' అంది.

'వద్దు మేరీ... అలా చేస్తే మరీ అశాంతికి గురి వుతావు. శివం చెప్పింది నిజమన్నావు నీ శివం ఏమిచెప్పాడో తెలుసా! ఏనాడూ నిష్కామమైన నీ పవిత్ర సేవాధర్మంనుండి పారిపోవద్దని చెప్పారు ఆలోచించు—' అన్నాను.

అంతర్ముఖురాలైనట్లు మేరి మౌనం వహిం చింది.

నేను తెల్లవారుజామున వెళ్ళిపోతున్నాను. మీ రొసర్చిన సేవకు, సహచర్యానికి కృత జ్ఞుణ్ణి. ఫ్లారెన్సుకు చెప్పకోలేకపోయాను. ఆమె స్మృతి నాలో మిగిలిపోయివుంటే ధన్యుణ్ణి. ఈ జీవిత పరిధిలో ఎక్కడైనా మళ్ళీ బాటసార్లుగా కలుసుకోగలమేమో ... ఏమో?

మేరి కనులు మూసికొని. ఏవో భావాలను వెలికి నెట్టివేస్తున్నట్లు కన్పించింది.

ఇదిగోండి... శివశర్మ ఇది నా కిచ్చారు. నేను మీ కిస్తున్నాను.

'ఇది మీకు ఆత్మబలాన్ని ఇస్తుంది' అని శివశర్మ నా కిచ్చిన భగవద్గీత నిచ్చాను.

డా. మేరి తీసికొంది. తన చరమక్షణా లలో సిస్టర్ ఫ్లారెన్సు తన కిచ్చిన బైబిలు చూపింది.

'ఈ రెండు నాకు నేత్రాల్లా ఉపయోగిస్తే ధన్యురాలిని-' అంది.

ఏదో నిర్ణయం చేసికొన్నట్లు గభుక్కున లేచి, పదవ వార్డులో పద్మావతి కాన్పువుంది అంటూ లేచి వెళ్ళింది ఆమె జీవితంలో ఇక అపరాజిత అన్పించింది. తెల్లవారు జామున గంగాధరశాస్త్రిగారి కారులో నాన్న వచ్చారు ప్రయాణానికి సిద్ధమై డా. మేరికి నాన్న కృతజ్ఞత చెప్పారు.

ఆ మంచులో తలనిండా మఫ్లర్ చుట్టు కొని డా. మేరి నాకు వీడ్కోలు చెప్పింది.

గుర్తుంచుకోండి అన్న మేరి చివరిమాటలు ఆ గ్రుడ్డి వెన్నెల వెలుగులో, ఆమె నేత్రాల నుండి రాలిపడిన భాష్పాలు ఎన్నో వత్సరాల స్మృతి కన్నట్లు, విన్పించి కన్పించాయి.